

MANDAT OG INSTRUKS FOR NIFs ETISKE RÅD

Mandat og instruks for NIFs etiske råd beskriver rådets formål, mandat og organisering. Det tar for seg rådets sammensetning og valgordning, samt rammer for rådets og sekretariatets saksbehandling og arbeid. Det beskriver også hvilke avgrensninger som er satt for rådets virke. Mandat og instruks vedtas av Idrettstinget. Idrettsstyret har myndighet til å gjøre endringer.

1. Formål for NIFs etiske råd

NIFs etiske råd skal være et uavhengig organ med det formål å forvalte NIFs etiske levereregler og komme med rådgivende uttalelser i konkrete etiske problemstillinger og dilemmaer som organisasjonsledd ønsker belyst.

Etisk råd skal fungere som idrettens etiske kompass og bidra til en god og lik etisk praksis på tvers av organisasjonen. Etisk råd skal gjennom sitt arbeid styrke bevisstheten, kunnskapen og ferdighetene til organisasjonens medlemmer i deres daglige arbeid i tråd med idrettens visjon, formål og verdier og ved håndtering av etiske dilemmaer.

2. Mandat

Etisk råd kan ikke instrueres og er uavhengig i sitt virke. Rådet velges av og rapporterer til Idrettstinget. Etisk råd har to hovedoppgaver:

1. Gi rådgivende uttalelser på konkrete forespørslers om etiske problemstillinger til det organet som har spurt om råd.
2. Gi en oppsummering på hvert Idrettsting av rådets arbeid i tingperioden, og gi anbefalinger til organisasjonens etiske arbeid for neste tingperiode.

Etisk råd vil kunne gi råd og oppfordringer, men kan ikke fatte bindende beslutninger. Ansvar for beslutninger om etikk og etiske spørsmål tilfaller ting/årsmøter, styrer og administrasjon. Rådets oppgave er å belyse etiske problemstillinger relatert til idrettens aktivitet og organisasjon. Rådet skal avgi rapport annethvert år, til hvert Idrettsting, om sitt arbeid. Dette vil gi en oversikt over hvilke forespørslers rådet har behandlet gjennom de to siste årene. Rapporten skal også inneholde en oppsummering av organisasjonens etiske arbeid i perioden, de til enhver tid aktuelle problemstillinger og innspill om prioritering i det etiske arbeidet for neste to-års periode.

3. NIFs etiske råds organisering og sammensetning

Etisk råd skal bestå av minst fem personer: Leder, nestleder og minst tre medlemmer. Rådets medlemmer bør ha en sammensatt bakgrunn, kompetanse og kunnskap. Relevant erfaring for medlemmene er idrettens organisering og virke, godt styresett, etikk og moralfilosofi, juss, arbeid med barn og unge, og frivillighet.

Leder har møterett på tinget, og skal legge fram rapporten om rådets arbeid og organisasjonens verdiarbeid i tingperioden, samt anbefalinger for prioriteringer for neste to-års periode. Sekretariat består av en ansatt i NIF sentralt som, sammen med rådets leder, skal forberede saker og organisere rådets arbeid. Sekretariatets rolle er administrativ og skal tilrettelegge for mottak av forespørslers, utsending av sakspapirer, møter i rådet og føre protokoll. Rådgivende uttalelser og utredninger vil utarbeides av rådets medlemmer.

4. Valg av medlemmer

Medlemmer til etisk råd velges på idrettstinget for en periode på fire år. Kandidater kan ikkevelges for mer enn to perioder. Representanter fra sentrale tillitsverv i NIF, dvs. valgte medlemmer i styrer, kontrollutvalg og idrettsmedisinsk etikkutvalg i særforbund og idrettskretser kan ikke stille til valg for vervet. Dette gjelder også ansatte i idretten. Det velges ikke varamedlemmer.

5. NIFs etiske råds arbeid

Så snart medlemmer til etisk råd er valgt, skal leder, i samarbeid med rådets sekretariat, innkalle til et møte for planlegging av rådets arbeid, arbeidsform og fastsettelse av møteplan. Møter i rådet avholdes med den frekvens, og på den måten, rådet selv anser hensiktsmessig.

5.1 Sentrale definisjoner

Moral og etikk, og hva disse begrepene betyr, er i kjernen til NIFs etiske råds arbeid. Som et grunnlag for rådets arbeid tar man utgangspunkt i at moral defineres som «.. hvordan vi bør handle i ulike situasjoner og hvilke holdninger som er riktige og gale»¹. Etikk på sin side er hvordan man tenker om moral og læren om moral. Definisjonen av etikk som legges til grunn er «...systematisk tenkning om og utforskning av moralske problemer – om rett og galt, godt og vondt, rettferdig og urettferdig»². NIFs etiske råd vil i sitt arbeid utrede og begrunne hvordan man bør handle eller hvilke beslutninger man bør ta i gitte situasjoner, og evaluere handlinger og utfall av handlinger i hverdagen. Dets arbeid vil over tid kunne utgjøre en del av grunnlaget for etikken i NIF og gi viktige refleksjoner til hva vi som fellesskap, tenker er moralsk riktig eller galt.

I rådets arbeid vil også betraktninger rundt etiske dilemma utgjøre en sentral plass. Typisk vil dette bestå av å gi råd i saker der ulike verdier, normer eller etiske leveregler kommer i konflikt med hverandre. Det kan være saker der idrettens autonomi blir utfordret eller satt i opposisjon mot visjonen om idrettsglede for alle, eller saker som omfatter at rettigheter til en gruppe står opp mot rettighetene til andre. Rådets drøftinger vil ikke nødvendigvis gi et klart svar som alle enes om, men vil gi innsikt i ulike sider av saken og gi vekt til argumenter for og imot. Målet vil være å bidra til grundige og gode beslutningsgrunnlag for idrettens styrende organer og administrasjon.

Det vil også være en viktig oppgave for NIFs etiske råd å bidra til god etisk refleksjon. Dette kan være spesielt viktig i etterkant av vedtak hvor konsekvensene av en beslutning blir klar, og hvor en i ettertid ser saken i et nytt lys. Det vil kunne styrke bevisstheten på hvordan idretten praktiserer sine verdier, åpne opp for dialog og samtale rundt verdivalg, og gi nye perspektiver og kunnskap rundt sentrale problemstillinger. Ikke minst kan etiske refleksjoner rundt beslutninger gjøre organisasjonen bedre forberedt neste gang en lignende utfordring dukker opp.

5.2 Rådgivende uttalelser

Om et idrettslag, idrettsråd, idrettskrets, særforbund eller NIF sentralt opplever at de står overfor beslutninger som innebærer etiske problemstillinger, kan de henvende seg til etisk råd med en forespørsel. Rådets oppgave er å belyse ulike sider av saken og sende svar tilbake til det organet som har spurt om råd. Formålet er å gi de som har spurt om råd, et bedre grunnlag for å ta beslutninger og valg i sitt daglige virke.

Rådets oppgaver omfatter:

- Drøfte og avgi uttalelser om konkrete etiske dilemmaer.
- Gi innsikt i og forståelse for hva de etiske leveregler betyr i praksis og hvordan de etterleves i ulike situasjoner.
- Utrede om det foreligger brudd på etiske leveregler eller andre retningslinjer. Rådet kan diskutere prinsipper om hvilken adferd som regnes som innenfor eller utenfor de grenser som settes for god oppførsel i idretten, med utgangspunkt i de dilemmaer rådet presenteres for.
- Komme med råd der verdier, leveregler eller retningslinjer står opp mot hverandre. Gi råd om hvilke hensyn som bør veie tyngst når organisasjonsleddet skal ta beslutninger.
- Gi råd der ulike hensyn og behov står opp mot hverandre. Dette omfatter både der individuelle behov og behov til hele grupper.
- Rådet kan uttale seg på eget initiativ dersom det kommer over en etisk uforenlig praksis.
- Rådet kan uttale seg på eget initiativ i spørsmål om etisk praksis på nye felt eller der vi ser en vesentlig utvikling i samfunnet eller i holdninger. Dette gjelder også muligheten til å utforske emner der man tidligere har hatt en tydelig blindsoner.

Rådets uttalelser er ikke bindende, men det enkelte organ som velger ikke å følge rådene som avgis, bør gi en god forklaring på hvorfor de velger annerledes. Uttalelsene fra NIFs etiske råd skal ligge åpent som del av styresakene.

5.3 Rådets behandling av forespørsler

Minst tre av rådets medlemmer må være til stede for å gi en uttalelse. Nærmere rutiner for møter, saksgang og behandling av forespørsler vil bli utarbeidet av sekretariatet for NIFs etiske råd i samarbeid med rådets medlemmer. Elementer som bør være med er:

- Hvordan rådet mottar forespørsler og hvordan rådet gir uttalelser til de som spør om råd
- Rutiner for saksbehandling
- Mal for form og innhold i en standard uttalelse
- Det skal føres protokoll fra alle møter. Det skal fremgå av protokollen at rådets medlemmer har vurdert sin habilitet forut for diskusjon av saker.
- Alle råd skal publiseres og ligge åpent ute på nettsiden tilknyttet rådet. Alle uttalelser vil være anonymiserte. Unntak kan vedtas dersom det foreligger særlig hensyn.

5.4 Taushetsplikt, konfidensialitet og habilitet

Medlemmer i NIFs etiske råd har taushetsplikt om fortrolige forhold de gjøres kjent med i forbindelse med sitt verv. Interne diskusjoner bør være åpne med mindre rådets bestemmer noe annet. NIFs regler om habilitet gjelder for rådets arbeid.

5.5 Hvem kan sende forespørsel om råd?

NIFs etiske råd kan motta problemstillinger og dilemmaer for drøfting fra valgte organer, og fra leder av administrasjon i øvre organisasjonsledd. Dette inkluderer:

- Et organisasjonsledds styrende organer. Det vil si ting/årsmøte eller styret i Norges idrettsforbund sentralt, særforbund, idrettskretser og idrettslag.
- Valgte utvalg som lovutvalg, kontrollutvalg og valgkomiteer i alle ledd i organisasjonen
- Leder av administrasjonen i Norges idrettsforbund, særforbund og idrettskretser.

6. Avgrensninger for NIFs etiske råds arbeid

Rådet vil ikke være et organ hvor konflikter mellom enkeltpersoner eller organisasjonsledd tas opp, varslingsaker behandles eller brudd på lover eller retningslinjer avgjøres.

NIFs etiske råds oppgaver avgrenses mot mandat og oppgavene til:

- Idrettsmedisinsk etikkutvalg
- Etisk komité i NFF og NSF
- Kontrollutvalgene i alle organisasjonsledd
- Lovutvalget i NIF og øvrige organisasjonsledd
- Ansvar for og behandling av varsler
- Påtalenemndene i NFF, ADNO, Skiforbundet og i NIF om dette opprettes på tinget
- NIFs domsutvalg og NFFs domsutvalg